

پاسبانانِ خشنِ دمکراسی نیم بند در ترکیه

روشن سازد ترکیه همان حقی را برای پیوستنش به اتحادیه اروپا دارد که سایر متقاضیان، به این شرط که همچون آن‌ها شرایط لازم را برای عضویت در اتحادیه اروپا در کشور خود ایجاد کند. این واقعیت را باید قبول کرد که پذیرفتن بخشی از این شرایط بسیار مشکل‌تر از پذیرفتن آن به وسیله سایر اروپاییان متقاضی عضویت در این اتحادیه است ولی ترکها دست کم می‌توانند آن را به محک آزمایش بزنند و چنانچه موفق نشدند به انتقادشان از جامعه اروپا و روش آن در قبال ترکیه ادامه دهند. اروپاییان معتقدند این درست نیست که ترکیه را از رده سایر متقاضیان عضویت در جامعه

دارند که چنانچه انتظاراتشان از غرب برآورده نشود سیستم حکومتی آن‌ها ممکن است به وخامت و ناهنجاریهای غیرقابل پیش‌گیری گرایش پیدا کند. ترکیه امروزی مخلوق کمال آتاتورک است که در سالهای ۱۹۲۰ راه بهروزی ترکیه و ملت ترک را انتخاب روش زندگی به شیوه غربی تعیین کرد، ولی ژنرالهای ترک که خود را وارثان آتاتورک و مسؤولان نگاهبانی از آرمانهای او می‌دانند از تشخیص این که زمان متحول شده است عاجزند. تعریف آن‌ها از یک جامعه غیرمذهبی با آن چیزی که در غرب تعریف شده است کاملاً متفاوت است. درک آن‌ها از دمکراسی نیز چنان دچار بیماری

در آسیب پذیرترین بخش از مرزهای اروپا چنانچه تدابیری پیش‌گیرانه به کار گرفته نشود باید در انتظار حوادثی چند بود. میان ترکیه - کشوری که بیشترین عده مردمانش می‌خواهند به جهان غرب وابسته باشند - با جهان غرب که نیازی استثنایی به ترکیه دارد شکافهایی خطرناک در حال شکل‌گیری است که آثار آن شاید برای سالهای طولانی پرتاریخ این دو ناهنجاریهایی باقی گذارد. اما چنانچه این دو برای جلوگیری از این تنش اراده سیاسی داشته باشند لازم است اتحادیه اروپا کوتاه‌بینی‌ها و ترک‌ها تعصب‌های خود را کنار بگذارند، چشمان خود را بمانند و با دقت به منافع خود در دوران پس از جنگ سرد نگاهی شفاف بیاندازند و جایگاه واقعی خود را پس از این دوران مشخص کنند.

اروپا به یک ترکیه دوست و دمکراتیک نیازمند است چرا که این کشور به عنوان شانزدهمین قدرت اقتصادی جهان و دارنده دومین ارتش پیمان آتلانتیک شمالی در خط مقدم جبهه متحدان غربی قرار گرفته است. چنانچه روسیه بار دیگر به عنوان خطری در منطقه ظهور نکند کشورهای شرق ترکیه بیشترین نگرانی‌ها را در میان متحدان غربی آن به وجود آورده‌اند، جایی که پس از خلیج فارس بزرگترین منابع نفتی جهان در آن شناسایی شده است، جایی که حکومت‌های خودکامه و دولت‌های غیرمردمی در هر لحظه ممکن است سیاست‌های پیش‌بینی نشده‌ای را که برهمسایگان‌شان اثرات نامعلوم دارد در پیش گیرند، جایی که درگیر ماجراها و ماجراجوییهای افغانستان است. و نهضت‌های اسلامی نیز در آن رشد روزافزون دارند. غرب به دلیل این اوضاع به ترکیه و سیاست‌های آن و نه تنها برای حفاظت از خطوط لوله نفت، بلکه به عنوان نمادی از امکان آشتی دادن اسلام و دمکراسی نیازمند است. چنین انتظاری در ترکیه نمی‌تواند یکجانه باشد، ترکها نیز گوشه چشمی به غرب

است که خود را به صورت پاسبانان خشن یک دمکراسی نیم‌بند درآورده‌اند و تصورشان براین است که این یال و کوبال آن‌ها است که این دمکراسی را برپانگه داشته است. چنانچه ژنرالهای ترک روشی را که در هیجده ماه گذشته در پیش گرفته‌اند ادامه دهند دیری نخواهد پایید که دیگر در این کشور سخنی از دمکراسی درمیان نخواهد بود و ترکیه نیز به کشورهایی خواهد پیوست که دیکتاتورها سرنوشت آن را در دست گرفته‌اند.

هم نیازمندان هستیم، هم قبولتان داریم

درست آن است که اروپا اولین حرکت را انجام دهد. بدین معنی که

تسیب

شرکت تولیدی شیرآلات بهداشتی
(سهامی خاص)

با سی سال تجربه در زمینه تولید و بهره‌گیری از
تکنولوژی برتر و دانش روز تولیدات خود را با تکیه بر:

- کیفیت برتر
- رعایت کلیه نکات فنی
- تنوع و زیبایی
- مهر استاندارد

و در بسته‌بندیهای مناسب به بازارهای داخلی و خارج عرضه می‌نماید.

دفتر مرکزی: میدان ونک، خیابان ملاصدرا، شماره ۹۲
تلفن: ۰۳۲۴۵۵ - ۰۳۶۹۴۴، فاکس: ۰۳۶۱۹۷
کارخانه: خیابان دماوند، خیابان سازمان آب، شماره ۱۴
تلفن: ۸۱ - ۲۳۴۹۶۷۸، فاکس: ۲۳۴۹۴۳

اروپا جدا کرد. سال گذشته جامعه اروپا در نشست خود در لوکزامبورگ حکم به چنین جدایی داد، اما بلافاصله متوجه شد که راه خطا پیموده است.

جنگ ارتش ترکیه با مبارزان کُرد بسیاری از اروپاییان موافق عضویت ترکیه در جامعه اروپا را خلع سلاح و ناتوان کرده است ولی امروز شدت این جنگ‌ها کاهش یافته و اوج آن پشت سر گذاشته شده است و چنانچه تلاشی جدی برای بازسازی اقتصاد مناطق جنگ‌زده انجام شود، می‌توان خیلی زود این جنگ و آثار آن را متعلق به گذشته تلقی کرد. احساس می‌شود شدت خشونت ژنرالها نیز تا حدودی تعدیل شده است و انتقادهای حقوق بشر از اعمال آنها تأثیری بالنسبه از خود به جای گذاشته است. افرادی که در ترکیه بازداشت می‌شوند زودتر از گذشته به دادگاهها آورده می‌شوند و بعضی از افراد پلیس که در تظاهرات خیابانی دست به خشونت‌های آشکار می‌زنند به دادگاهها فراخوانده می‌شوند. با این حال هنوز تا رسیدن به

عدالت واقعی راهی طولانی در پیش است. ماه گذشته حکم زندان الکین بیردال یک مبارز حقوق بشر در ترکیه در دادگاه استیناف تأیید شد که لطمه‌ای بزرگ بود بر تلاشهای اصلاحات در جهت گستردن عدالت اجتماعی. اروپاییان معتقدند با وجود همه این مشکلات نباید نام ترکیه را از فهرست کشورهای متقاضی عضویت در جامعه اروپا حذف کرد و برای پذیرفتن کامل ترکیه در این جامعه بهترین راه تشکیل کمیته‌ای مشترک است که در آن یک سلسله بررسیها در زمینه پیشرفت‌های ترکیه در زمینه حقوق بشر و نزدیک شدن آن به شرایط عضویت در جامعه اروپا انجام گیرد. چنانچه ترکیه موفق شود اعضای اروپایی این کمیته را قانع کند که شرایط پنج کشور دیگر متقاضی عضویت را به دست آورده است دیگر اروپاییان بهانه‌ای برای نپذیرفتن ترکیه به عضویت جامعه اروپا نخواهند داشت. بدیهی است برای نیل به چنین شرایطی ترکیه باید در پاره‌ای سیاست‌های خود دست به یک بازنگری بزند که مشکل‌ترین بخش آن ایجاد تحول در روش نیروهای مسلح و مشخص کردن حدود دخالت آن‌ها در عرصه

هستند، یونانیان قبرس در نظر دارند موشک‌های روسی خود را به سمت ترکیه آرایش دهند و ترک‌ها تهدید کرده‌اند در صورت استقرار این موشک‌ها متوسل به زور خواهند شد. برای احتراز از چنین برخوردی تنها یک راه وجود دارد: ترک‌ها اتحاد مجدد قبرس را بپذیرند، مقداری از سرزمینهایی را که در این جزیره اشغال کرده‌اند بازپس دهند، بیشترین سفرات و

تجهیزات نظامی خود را از قبرس خارج کنند و مقدمات مذاکرات ترکیه - قبرس را با شرایط و حقوق مساوی برای تشکیل یک کنفدراسیون که به هر دو طرف خودگردانی اعطاء کند فراهم آورند. چنین طرحی نیاز به حمایت همه جانبه آمریکا و کشورهای بزرگ اروپایی دارد. ترکیه امروز بر سر دو راهی بزرگ تاریخی خود قرار گرفته است. اروپا بر سر این‌که به حمایت‌های ژئوپولیتیکی ترکیه نیاز دارد دچار تردید است و نیز تا چه حد درهای اروپا را به روی او بگشاید سردرگم است. ژنرالهای ترک اگر بگویند اروپایی هستند باید دست از خودکامگی بردارند و چنانچه نتوانند، باید با دموکراسی در ترکیه وداع گفت و به اجرای شیوه‌های غیرغربی در اداره کشور کفایت کرد و چنانچه ترکیه به عنوان خط مقدم جبهه اروپا از اروپا بگسلد هر یک جدا از هم به اولویت‌های جدید خود دست خواهند یازید.

سیاسی ترکیه است. رفتار خشن ژنرال‌های ترک در ۱۸ ماه گذشته در قبال حزب اسلامی که روش متعادل در صحنه سیاسی ترکیه دارد نشان داد که ارتش مصمم است در روند روز به روز سیاسی کشور حضور داشته باشد و از نزدیک بر آن نظارت و ریاست کند. سیاستمداران ترک برای جلوگیری از دخالت‌های بیش از اندازه ارتش در صحنه سیاست ترکیه قصد دارند در ماه جاری رئیس ستاد ارتش ترکیه را تعویض کنند تا شاید گروه ژنرال‌های جدید درک کنند که ارتش مانع اصلی روند دموکراسی کشور و در نتیجه ناکامی در عضویت ترکیه در جامعه اروپا است. سیاستمداران ترک امیدوار هستند با این جابه‌جایی، ارتش در آینده روشی متمدنانه‌تر در قبال ملت اتخاذ کند.

مانع بزرگ دیگر بر سر راه عضویت ترکیه در جامعه اروپا مسئله قبرس است، جزیره‌ای که می‌تواند همه امیدهای ترکیه را برای ماندن در خانواده اروپایی برباد دهد. جامعه اروپا می‌گوید آماده است تا عضویت بخش یونانی‌نشین قبرس را در جامعه اروپا به پذیرد، ترک‌ها نیز خواهان عضویت بخش ترک‌نشین این جزیره

□ مأخذ: اکونومیست - ۱۷ اوت ۱۹۹۷
برگردان از بخش ترجمه «گزارش»